

ARKA PLAN

Türkiye'nin uluslararası göç sistemindeki yeri 1990'lı yılların başında keskin bir değişim yaşamaya başlamış, ülke emek ihracatçısı konumundan emek ithalatçısı konumuna geçmiştir. Ülkedeki geniş enformel sektör düzensiz göçmenlerin üçüncü ülkelere transit geçmeden ya da kendi ülkelerine dönmeden önce bir süre Türkiye'de kalmaları için farklı imkânlar sunduğundan, Türkiye emek göçü için gözde bir yer haline gelmiş, göçmen alan bir ülkeye dönüşmüştür. Tarım sektörü, göçmen işçilerin istihdam edildiği sektörlerin başında gelmektedir. Türkiye'nin Kars, Ardahan ve Iğdır gibi doğu illerinde çalışan göçmenler genelde ot biçme ve hayvancılık işiyle uğraşırken, Karadeniz, Doğu Anadolu, Güney Anadolu, Ege ve Orta Anadolu'da çalışanlar hayvan bakımı, fındık, çay, pamuk, kayısı, şeker pancarı, narenciye, üzüm, antep fıstığı ve sebze gibi bitkisel ürünlerin hasadında mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaktadırlar. Suriye iç savaşından kaçan Suriyeli sığınmacıların gittikçe artan sayısı ile birlikte Türkiye'de mevsimlik tarım işlerinde çalışan düzensiz göçmen¹ sayısı yüzbinlere ulaşmıştır.

Sorun alanları şunlardır:

- Tarım sektöründe çalışan düzensiz yabancı göçmen işçilerin durumu hakkında bilimsel veri toplama, analiz, raporlama ve derinlemesine çalışmalar yetersizdir.
- Mevsimlik tarım işlerinde çalışan düzensiz göçmen işçilerin yaşam ve çalışma koşullarında hak ihlallerine dair kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır.
- Göçmen işçilerin çalıştıkları alanlara dair bir haritalama çalışması yapılmış değildir.
- Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden biri olan mevsimlik gezici tarım işçiliğine katılan yerinden edilmiş/mülteci veya göçmen çocukların eğitim, sağlık, istihdam ve yaşam koşulları gibi konularda araştırmalar mevcut olmadığı gibi, çocuk haklarının ihlalleri ve korunması konusunda da çerçeve bir politika bulunmamaktadır.
- Mevsimlik tarım işçiliği yapan göçmen işçilerin yaşama ve çalışma koşullarının aynı şekilde mevsimlik tarımsal üretimde çalışan yerel işçilere göre daha da kötü durumda olduğu ve onların da yoksulluk sınırının altında yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu durum "en yoksulların rekabeti" olgusuna örnek teşkil etmektedir. Ancak yerel ve göçmen işçiler arasındaki rekabetin üretim süreçlerini, toplumsal hayatı ve topluluklar arası ve içerisindeki uyumu nasıl etkilediği henüz bilinmemektedir.

Politika Önerileri ve Avrupa Birliği Ülkeleriyle İşbirliği Projesi

TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI MEVSİMLİK TARIM GÖÇÜNÜN MEVCUT DURUMU

Haziran 2015-Mayıs 2016

MEVSİMLİK TARIM GÖÇÜ PROGRAMI

ANA AMAÇLAR VE ÇIKTILAR

Türkiye’de yaşayan herkesin insan haklarına saygılı ve haklarını koruyan, sürdürülebilir, katılımcı, demokratik ve şeffaf bir toplumsal gelişimi destekleyen bu proje, göçmen mevsimlik tarım işçilerinin her gün karşı karşıya kaldıkları yoklukları ve ayrımcılığı görünür kılmayı amaçlamaktadır. Proje aynı zamanda bu işçilerin temel insan hakları ihlallerinin engellenmesi ve yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi amacıyla kanıt temelli savunuculuk ve sonuç odaklı politika araçlarıyla eyleme geçilmesini destekleyecektir.

PROJE SONUÇLARI ve ETKİNLİKLERİ

Sonuç 1 Ulusal ve uluslararası kurumların (sivil toplum kuruluşları, akademik ve düşünce kuruluşları vb.) hali hazırda uyguladığı veya yeni uygulamaya başladığı müdahaleler ve uygulamalara dair raporun yayınlanması ve Türkiye’de tarımsal üretimde çalışan göçmenlerin yaşam ve çalışma koşullarının mevcut durum analizi ve haritalamasının gerçekleştirilmesi.

Saha araştırması: Farklı coğrafyaları ve ürün gruplarını (fındık, çay, ot, sebze, pamuk, kayısı, narenciye hasadı) kapsayan en az beş ürün bölgesinde (1. Ordu-Giresun, 2. Trabzon-Rize, 3. Ardahan-Kars, 4. Adana-Mersin-Gaziantep-Şanlıurfa, 5. Malatya-Ankara) merkezi devlet kurumları, akademisyenler, sivil toplum örgütleri, meslek örgütleri il temsilcilikleri, uluslararası kuruluşları ile bahçe veya tarla sahipleri, tarım araçları ve mevsimlik tarım işçileriyle derinlemesine mülakatların yapılması.

Sonuç 2 Politika raporunun katılımcı yöntemlerle hazırlanması ve konuyu görünür kılmak için savunuculuk.

Doğrulama Toplantısı: İki ulusal ve uluslararası konuşmacının ve alanda rolleri ve sorumlulukları olan en az 50 kişinin katılımıyla temel bulgular ve taslak politika belgesinin sunulacağı bir günlük doğrulama toplantısının Ankara’da düzenlenmesi. Bu aşama ayrıca basın duyurusunun geniş çaplı dağıtımı ve araştırma bulgularının duyurulmasını da içerecektir.

- 1 Türkiye’deki göçmen işçilerin çoğunluğu çalışma izinleri olmadan ve istihdam piyasasında düzensiz olarak çalışmaktadır. Türk iş piyasasında yer alan düzensiz göçmenler iki kaynaktan gelmektedirler. Biri Türkiye’ye başka ülkelerden çalışma izni olmayan turist vizesi gibi yasal yolla giriş yapmaktır. İkincisi ise Suriyeli göçmenler gibi çalışma izni olmadan sığınmacı statüsüne sahip olmaktadır. Bu projenin konusu, amacı ve kapsamı T.C. vatandaşı olmayan herhangi bir göç biçimi ile ülkeye gelen ve ülkede bir süredir yaşayan kişilerin uğradıkları ayrımcılığı ve hak ihlallerini ortaya koyarak çalışma ve yaşam koşullarını incelemektir. Bu nedenle işgücü piyasasındaki yabancı uyruklu kişileri tanımlamak için “düzensiz yabancı göçmen işçi/düzensiz göçmen işçi/göçmen işçi” tanımı kullanılacaktır. Bu nedenle, geçici sığınmacı statüsü bulunan Suriyeli sığınmacılar, turist vizesi ile Türkiye’ye giren ve diğer herhangi bir göç biçimi ile ülkeye gelen yabancılar “düzensiz yabancı göçmen işçi/düzensiz göçmen işçi/göçmen işçi” olarak adlandırılacaktır.

Kalkınma Atölyesi

Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim ve İşletme Kooperatifi

Dodurga Mah. Poligon Sitesi 30-A, Türkkonut

Çankaya-Ankara / Türkiye

+ 90 541 457 31 90

KALKINMA
ATÖLYESİ

www.kalkinmaatolyesi.org

www.facebook.com/kalkinmaatolyesi

@kalkinmaatolyesi

info@kalkinmaatolyesi.org